

KUTSESTANDARD

Kaplan, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Kaplan, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Kaplan on Eesti Kirikute Nõukogu (EKN) liikmeskiriku ordineeritud vaimulik, kellel on oma kiriku/usuühenduse juhtorgani volitus tööks konkreetsetes teenimispiirkonnas. Teistesse usuühendustesse kuuluvate kaplanite töö kooskõlastatakse EKN-iga.

- Kaplani ülesanne on tagada usuvabadus ja teenida inimest määratud teenimispiirkonnas (kaitseväe väeosa, kinnipidamisasutus, PPA prefektuur jne). Ta hoolitseb inimese kui terviku eest, keskendudes usulistele ja eksistentsiaalsetele teemadele. Kaplan töötab inimväärkuse ja inimsuse nimel ning kaitsel.
- Kaplani pastoraalne roll on pakkuda emotsionaalset, sotsiaalset ja vaimulikku tuge oma teenimispiirkonnas kõigile inimestele, et toetada nende vaimset tervist, hingelist heaolu ja igapäevast toimetulekut.
- Kaplan viib läbi jumalateenistusi ja toimetab teisi usulisi talitusi lähtudes oma usuühenduse tavadest, (nt armulaud, ristimine, laulatus, matused jne).
- Kaplan viib läbi hingehoiu vestlusi abivajajaga, lähtudes abivajaja vajadusest ja veendumustest.
- Kaplan nõustab usulistes, eetika- ja moraaliküsimustes ning teeb koostööd teiste erialade spetsialistidega (psühholoog, hingehoidja, sotsiaaltöötaja jne).
- Kaplan pakub kriisi- ja leinatoetust abivajajatele. Tema töö keskmes on suhtlemine nii abivajaja, tema lähedaste, kolleegide kui ka teiste erialade spetsialistidega.
- Kaplan, tase 7 juhendab teisi kaplaineid ja koordineerib vastavalt oma rollile ja volitustele nende tööd.
- Kaplan, tase 7 osaleb erialaga seotud koolitus- ja ainekavade väljatöötamisel.

Kaplani töö eripärad:

- Kaplan on ööpäevaringselt kättesaadav või teda asendab teine määratud isik.
- Kaplan võib kokku puutuda ohuteguritega (emotsionaalsed ja füüsilised rünnakud, kõrgendatud emotsionaalne pinge, infektsioonid jm), mis võivad mõjuda tema elule ja/või tervisele.
- Kaplani peamised töövahendid on usuliste talituste läbiviimise ja nõustamise vahendid (ametiriietus, Piibel, palveraamatud, lauluraamat, rist jm religioosne sümbolika jne), kaasaegsed sidevahendid, arvuti ja bürooarbed.

Hingehoiu kutsealal on lisaks 7. taseme kaplani kutsele veel järgmised kutsed:

- hingehoidja, tase 6, kes teeb hingehoiutööd abivajajaga, koolitab hingehoiu valdkonnas, esindab organisatsiooni ja teeb koostööd kolleegide ja teiste spetsialistidega;
- hingehoidja, tase 7, kes lisaks hingehoiutööle arendab erialast tegevust, juhendab ning koolitab hingehoiu valdkonnas, esindab organisatsiooni ja teeb koostööd riigisiselst ning rahvusvaheliselt, koordineerib koostööd kolleegide ja teiste spetsialistidega;
- kaplan, tase 6, kes viib läbi jumalateenistusi ja teisi usulisi talitusi, teeb hingehoiutööd abivajajaga, koolitab ja nõustab usulistes, eetika- ja moraaliküsimustes ning teeb koostööd teiste erialade spetsialistidega; vangla kaplanina viib läbi taasühiskonnastava eesmärgiga usulise suunitlusega sotsiaalprogramme.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Jumalateenistuste ja usuliste talituste korraldamine ja läbiviimine
- A.2.2 Koostöö erinevate usuliste ja ühiskondlike ühendustega

<p>A.2.3 Hingehoidlik nõustamine</p> <p>A.2.4 Koolitamine</p> <p>A.2.5 Kriisiabi</p> <p>A.2.6 Kutsealase tegevuse arendamine ja juhtimine</p> <p>A.2.7 Ennetustöö</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p>
<p>Üldjuhul on kaplanil teoloogiline kõrgharidus ning magistrikraad. Kutseoskused on omandatud täiendkoolituste ja töö käigus. Nõutav on vaimuliku pühitsus.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p>
<p>Kaplan, vanglakaplan, vanglavaimulik, haiglakaplan, haiglavaimulik, välipreester, kaitseväe kaplan, koolikaplan, politseikaplan.</p>
<p>A.6 Tulevikuoskused</p>
<p>Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab.</p> <p>Kaplanite töös on jätkuvalt oluline empaatia ja kuulamine, et mõista teiste inimeste emotsioone, kuulata neid avatult ja lugupidavalt, järjest olulisemaks muutub kultuuridevaheline pädevus st erinevate kultuuride, religioonide ja maailmavaadete eripäradest arusaamine, et olla arvestav ning mõistev erinevate inimeste vajaduste suhtes. Kasvav tähtsus on valmisolekul kasutada oma töös uusi tehnoloogiaid ja innovaatilisi lahendusi.</p>

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

<p>B.1 Kutse struktuur</p>
<p>Kaplan, tase 7 kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest kompetentsidest ja kutset läbivatest kompetentsidest. Selle kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kompetentside B.3.1 - B.3.8 tõendamine.</p>
<p>Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele</p>
<p>Nõuded kutse taotlemisel</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kõrgharidus 2. Vaimuliku ordinatsioon ja Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskiriku või Eesti Vabariigis registreeritud usuühenduse juhtorgani volitus või nõusolek 3. Viimase viie aasta jooksul kutsealase kompetentsusega seotud olulisemate täienduskoolituste läbimine <p>Nõuded kutse taastõendamisel</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Varasem kaplani sama taseme kutsetunnistuse olemasolu 2. Vaimuliku ordinatsioon ja Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskiriku või Eesti Vabariigis registreeritud usuühenduse juhtorgani volitus või nõusolek 3. Viimase viie aasta jooksul kutsealase kompetentsusega seotud olulisemate täienduskoolituste läbimine <p>Kutse andmise korraldus on reguleeritud kaplanite ja hingehoidjate kutsetele kutse andmise korras.</p>

<p>B.2 Kaplan, tase 7 üldoskused</p>
<p>Mõtlemisoskused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab probleemide/küsimuste analüüsimisel süsteemset arutlust. 2. Näeb ja loob seoseid olemasoleva ja uue info vahel. 3. Hindab kriitiliselt ja tõlgendab eri allikate teavet, loob nende vahel seosed ning teeb kokkuvõtte. <p>Enesejuhtimisoskused</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Järgib oma tegevuses nii isiklike, ühiskondlike kui ka organisatsiooni väärtusi ja põhimõtteid. 5. Lähtub oma töös kutse-eeskõiguse põhimõtetest. <p>Lävimisoskused</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Loob teiste inimestega hea kontakti, väljendab end viisakalt ja arusaadavalt.

7. On oma hoiakutes hooliv, lugupidav ja empaatiline; austab abivajaja privaatsust; leiab turvalise suhtluskeskkonna loomiseks võimalikult neutraalse ruumi/paiga ja hoolitseb, et vestlust segavad asjaolud oleksid minimaalsed; peab kinni oma ametirolli piiridest ja eetilistest printsiipidest.
8. Arvestab meeskonna vajaduste ja ühiste eesmärkidega, mõistab enda rolli ning vastutust meeskonnas.
9. Kasutab oma töös riigikeelt tasemel C1 ja veel vähemalt ühte keelt, soovitatavalt inglise või vene keelt, tasemel B1 (vt lisa 1 Keelte oskustasemetete kirjeldused).
10. Kasutab oma igapäevatoos arvutit infotöötuse, kommunikatsiooni ja ohutuse osas iseseisva kasutaja tasemel (vt lisa 2 Digipädevuste enesehindamise skaala).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.3.1 Jumalateenistuste ja usuliste talituste korraldamine ja läbiviimine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valmistab ette ja viib läbi jumalateenistusi, oikumeenilisi teenistusi ja usulisi talitusi (sakramentaalsed, palve-, õnnistamis ja pühitsejalitused), lähtudes oma organisatsiooni spetsiifikast ja oma usuühenduse traditsioonidest, arvestades samal ajal oikumeenilisuse põhimõtet. 2. Viib usulisi talitusi läbi eritingimustes (nt maastikul, arestimajas, vanglas, haiglas jne) ja eriolukorras (nt lahing, kriis, epideemiaolukord jne). Nendeks talitusteks võivad olla (nt hädamatus, merematus, hädaristimine, hädalaulatus, viimane võidmine jne). 3. Viib läbi usulisi talitusi nii oma organisatsiooni kui riiklikult oluliselt tähtpäevadel. 4. Vajadusel osaleb või viib läbi usulisi talitusi rahvusvahelises koostöös teiste riikide kaplanitega, mis võib eeldada talituse läbiviimist inglise keeles. 	
B.3.2 Koostöö erinevate usuliste ja ühiskondlike ühendustega	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teab oma teeninduspiirkonnas olemasolevaid usuühendusi; hoiab end kursis religioossete arengutega riiklikul ning rahvusvahelisel tasandil; loob (otsese) kontakti erinevate usuliste ühenduste vaimulikega, et vastata abivajaja vajadustele ja ootustele; vajadusel korraldab erinevate usuliste ühenduste vaimulike ja vabatahtlike tegevust oma vastutusala piires. 2. Koostöös oma organisatsiooniga kaasab abivajaja eest hoolitsemisel teisi spetsialiste ja vabatahtlikke, lähtudes oma usuühenduse ja organisatsiooni eeskirjadest ja põhimõtetest. 3. Arendab erialast koostööd kohalike organisatsioonidega (vajadusel rahvusvahelisel tasandil), aidates kaasa vastava valdkonna mõju suurendamisele ühiskondlikul tasandil; jälgib ühiskonnas toimuvaid protsesse ja vahendab ühiskondlike organisatsioonide tegevust oma organisatsiooni tasandil. 	
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Religioonide erisused. 	
B.3.3 Hingehoidlik nõustamine	EKR tase 6
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutvub abivajaja olukorraga, kasutades vaatlust, erinevaid küsitlemisviise, intervjuerimise tehnikaid vm; määratleb peamised probleemid ning lähtuvalt olukorrast valib edasised tegutsemisviisid, arvestades inimese usulisi vajadusi, välja kujunenud religioosseid praktikaid, mõttemudeleid, traditsioonide ning kultuurilistest eripärastest tingitud mõjutusi. 2. Aitab abivajajal sõnastada oma usu, veendumuse ja religiooniga seotud küsimusi ning neile vastuseid leida; võimaldab soovijatel tutvuda erinevate usuliste ühenduste usutunnistuste ja põhimõtetega, leides võimalused vastavate teadmiste vahendamiseks; vajadusel kaasab erinevate usuühenduste esindajaid; nõustab kolleege/organisatsioonide esindajaid religioossetes küsimustes, arvestades keskkonda ja olukorda. 3. Aitab abivajajal sõnastada, mõista ja leida lahendusi moraali- ning eetikaküsimustele ja probleemidele; nõustab kolleege/organisatsioonide esindajaid moraali- ja eetikaküsimustes, arvestades eetilist/moraalset kliimat ning ametieetikat; vajadusel annab nõu eetilise/moraalse kliima parendamiseks, on oma käitumisega eeskujuks. 4. Märkab abivajaja sotsiaalseid ning vaimse tervise probleeme ja aitab koostöös teiste spetsialistidega leida võimalusi nende lahendamiseks. 	

5. Viib läbi hingehoidlikku vestlust, arvestades nõustamise põhimõtteid ja head tava ning lähtudes usulistest alustest ja oma usuorganisatsiooni traditsioonidest; kasutab nõustamistehnikaid, sh grupinõustamist, arvestades grupiprotsesside juhtimise põhimõtteid; vajadusel aitab luua kontakti teenitavate kodukogukonnaga; lähtub oma tegevuses teenitavate vajadustest; vanglakaplanina viib läbi erinevaid usulise suunitlusega sotsiaalprogramme vastavalt organisatsiooni vajadusele.
6. Nõustab kolleege hingehoidlikult vastavalt oma kompetentsusele ja usuorganisatsiooni traditsioonidele ning õpetusele, arvestades nõustamisalaseid põhimõtteid ja head tava.
7. Jälgib langenute, hukkunute ja vigastatute väärikat kohtlemist oma vastutusel; kaitseväe ja Kaitselidu kaplanina hindab vajadusel langenute matmisvõimalusi lahingupiirkonnas ja korraldab matusetalituse; kirjutab ülema kaastundekirja, arvestades kirjale esitatud nõudeid.
8. Nõustab surnuga ümberkäivaid inimesi ja jälgib surnu ja/või tema pereliikmete religioosset taustast tulenevate nõuete täitmist oma teenimispiirkonnas.
9. Toetab surijaid ja nende lähedasi ning inimesi, kes on kogenud oma elus lähedase vm kaotust, aidates tal eluga edasi minna ja oma kaotusvaluga toime tulla, lähtudes leinanõustamise põhimõtetest.
10. Toetab vastavalt töökohustustele kultuuride- ja religioonidevahelist kommunikatsiooni; nõustab oma töövaldkonna piires kultuurilistes ja religioossetes küsimustes, arvestades kultuuride ja religioonide eripära ning erinevaid traditsioone ja tavasid.
11. Töötades abivajajatega toetab hingehoidlikult teenitavate peresid, töötades nendega vastavalt vajadusele koos või üksikliikmetega eraldi; nõustab pereliikmeid kriisilukordades ja teistes situatsioonides, lähtudes pere vajadustest ja ootustest; vahendab erinevaid tugiteenuseid vastavalt vajadusele; informatsiooni jagades lähtub oma rollist ja pädevusest.

B.3.4 Koolitamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

1. Selgitab välja sihtrühma koolitusvajaduse organisatsiooni või valdkonna piires; kogub vajalikke andmeid ning analüüsib neid, millest lähtuvalt sõnastab koolitusvajaduse ning planeerib koolituse.
2. Seab õpieesmärgid, arvestades sihtrühma vajadusi; sõnastab õpiväljundid ning kavandab nendest lähtuvalt koolitus- või õppekava; valib sobivad hindamismeetodid õpiväljundite saavutatuse hindamiseks.
3. Valmistab ette teemat ja sihtrühma arvestavad õppematerjalid; kavandab tegevused õppimist toetava õppekeskkonna loomiseks; viib koolituse läbi vastavalt koolituse eesmärgile ja sihtrühma vajadusele, järgides grupiprotsesse ja täiskasvanud õppija vajadusi; vajadusel hindab õpiväljundite saavutatust, kasutades asjakohaseid hindamismeetodeid.
4. Kogub osalejatelt tagasisidet koolituse sisu ja korraldamise kohta, analüüsib saadud tagasisidet ning vajadusel teeb muudatusi koolitus- või õppekava parendamiseks.
5. Juhendab vajadusel kvisioonigruppe.
6. Toetab ja juhendab teisi kaplaneid erialases töös.

B.3.5 Kriisiabi

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

1. Osaleb kriisilukorra lahendamises vastavalt oma pädevusele ja volitustele; vajadusel nõustab kriisikomisjoni ning korraldab ja koordineerib teisi tugiteenuseid, arvestades talle antud volitusi; lähtub oma tegevustes kriisiabi põhimõtetest.
2. Panustab kriisisituatsiooni lahendamisse üksinda või kriisimeeskonnas, vajadusel kaasab teisi tugispetsialiste.
3. Nõustab kriisilukorras, lähtudes kriisiabi põhimõtetest, nõustamise printsiipidest ja heast tavast; on oma tegevuses delikaatne, arvestades vastavalt võimalustele abivajaja vajadusi.

B.3.6 Kutsealase tegevuse arendamine ja juhtimine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

1. Kooskõlastatult oma organisatsiooniga osaleb vajadusel valdkonna arengukava, eelarve ja/või konkreetsete tegevuste planeerimisel ning jälgib nende täitmist.
2. Juhendab erialaselt teisi kaplaneid, korraldab perioodiliselt koolitusi, et tagada teiste kaplanite professionaalsus.
3. Juhendab vajadusel teisi kaplaneid nende töö planeerimisel ja töökavade koostamisel ning analüüsib koos nendega töökavade täitmist.
4. Koostab vajadusel perioodilisi, sisulisi ja statistilisi aruandeid, õiendeid, memosid ning muid informatsioonilist laadi dokumente oma pädevuse piires.

5. Loob ja hoiab kontakte organisatsiooni, siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil; osaleb organisatsiooni tasandi, siseriiklikel ja rahvusvahelistel seminaridel, konverentsidel ja teistel üritustel vastavalt oma erialasele pädevusele ja ametikoha nõuetele.
6. Hindab oma allüksuse ja organisatsiooni eetilist kliimat ja teeb vajadusel ettepanekuid selle parandamiseks; osaleb oma organisatsiooni põhiväärtuste sõnastamisel ning on organisatsiooni väärtuste kandjana teistele eeskujuks.
7. Kaardistab oma vastutusallas organisatsiooni sotsiaalse mälu jaoks olulised ajaloolised tähtpäevad ja sellega seotud mälestusmärgid; korraldab oma teenimispiirkonnas ja/või kogu organisatsioonis sotsiaalse mälu tähtpäevade tseremooniatel võimalusel vaimuliku talituse või palvuse; osaleb oma organisatsiooni sotsiaalse mälu traditsioonide loomisel ja juurutamisel.

B.3.7 Ennetustöö	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Jälgib oma teenimisvaldkonnas usuvabaduse tagamist, lähtudes iga inimese rahvusvahelisest ja põhiseaduslikust õigusest usulisele enesemääratlusele ning sellega seotud usulistele toimingutele ja talitustele; jälgib rahvusvaheliste õigusaktidest ja võetud kohustustest kinnipidamist oma organisatsioonis.</p> <p>2. Jälgib oma teenimispiirkonnas inimeste emotsionaalset, sotsiaalset ja vaimulikku seisundit, võtab ohu korral kasutusele vajalikke meetmeid, tehes vajadusel koostööd asutuse juhtkonnaga. Abivajaja toetamiseks kaasab teisi eriala spetsialistide ja teeb nendega koostööd, arvestades oma pädevuse ja rolli piiridega.</p> <p>3. Kaasab vajadusel abivajaja lähedasi; loob kontakti ja suhtleb abivajaja lähedastega, jagades ja/või kogudes asjaspepuutuvat informatsiooni, arvestades organisatsiooni reegleid ja piiranguid; temale usaldatu lähedastele jagamise vajadusel küsib abivajaja nõusolekut; koostöös lähedastega hindab teiste spetsialistide kaasamise vajadust ja kaasab koostööle teisi spetsialiste; vajadusel toetab lähedasi ja jagab juhatust; arvestab, et iga abivajaja on osa laiemast suhtlusvõrgustikust.</p> <p>4. Nõustab oma teenimispiirkonnas potentsiaalseid suitsiidile kalduvaid abivajajaid; hindab abivajajate potentsiaalset suitsiidiohtu; teavitab organisatsiooni teisi erialaspetsialiste ohtudest, arvestades konfidentsiaalsuse ja pihisaladuse piirangutega.</p> <p>5. Juhendab teisi kaplaneid märkama võimalikke ohutegureid ja nendele reageerima oma eriala pädevuse ja volituste raames.</p>	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENSIID

B.3.8 Kaplan, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <p>1. Lähtub oma töös usuvabaduse põhimõtetest, arvestades seadusandlusega, vajadusel tutvustab neid organisatsiooni teistele töötajatele; järgib oma töös organisatsioonis kehtestatud konfidentsiaalsuse põhimõtteid; koostöös teiste spetsialistidega toetab oma tegevusega inimväärikuse tagamist, arvestades abivajaja füüsilisi, emotsionaalseid ja vaimseid vajadusi; kaitseb isikuandmeid, sõltumata andmete töötlemise viisist seadusega ettenähtud korras.</p> <p>2. Ei avalda temale erapihil, hingehoidlikul vestlusel või muus taasesitatavas vormis usaldatut, samuti isikut, kes erapihil või hingehoidlikul vestlusel käis.</p> <p>3. Suhtub abivajajasse ülimalt hoolivusega, austades tema kannatust ega hülga teda, kui ta on abitu ning vajab toetust; ei kasuta mingil viisil enese huvides ära abivajaja sõltuvust aitajast; lähtub oma tegevuses abistatava hingehoiu vajadustest (välja arvatud juhtumid, kus abivajaja on ohtlik enesele ja teistele), arvestades seadusandlusega; lähtub oma tegevuses vastavatest seadusaktidest ja organisatsiooni regulatiivsetest dokumentidest.</p>	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	25-18042024-1.4/6k

2. Kutsestandardi koostajad	Ago Lilleorg, Eesti Kaitsevägi Aivar Sarapik, Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik Avo Üprus, EELK Diakoonia- ja Ühiskonnatöö SA Katri Aaslav-Tepandi, Sotsiaalministeerium Kerstin Kask, EELK Usuteaduste Instituut Ruudi Leinus, Eesti EKB Liit Vilver Oras, Eesti Kirikute Nõukogu
3. Kutsestandardi kinnitaja	Sotsiaalhoolekande Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	29
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	18.04.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	17.04.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2636 Religioonivaldkonna tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Chaplain, EstQF Level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamiskaala	